

1

EL PLANETA TERRA

1. L'univers, el sistema solar i la Terra 10
  2. Els moviments de la Terra (I). La rotació 12
Repte: Orientar-nos a la Terra 14
  3. Els moviments de la Terra (II). La translació 16
  4. La representació de l'espai terrestre 18
- Tècniques. Treballar amb mapes (I). El mapa topogràfic** ... 20
- Posa a prova el teu aprenentatge** 22
- Posa a prova les teves competències** 23

2

**EL MEDI FÍSIC DE LA TERRA.
COMPONENTS BÀSICS**

1. Components bàsics del medi físic (I).
 Les capes de la Terra 26
  2. Components bàsics del medi físic (II).
 Les formes del relleu 28
  3. Com es forma i com es modifica el relleu? 30
  4. La hidrosfera 32
  5. Aigua salada i aigua dolça 34
- Tècniques. Treballar amb mapes (II).**
Mapes temàtics, mapes físics i perfils topogràfics 36
- Posa a prova el teu aprenentatge** 38
- Posa a prova les teves competències** 39

3

**EL MEDI FÍSIC DE LA TERRA.
ELS CONTINENTS**

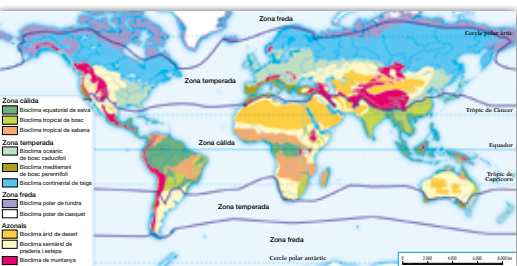
1. El mapa físic dels continents (I). Àsia 42
  2. El mapa físic dels continents (II). Amèrica 44
  3. El mapa físic dels continents (III). Àfrica 46
  4. El mapa físic dels continents (IV). L'Antàrtida i Oceania 48
  5. El mapa físic dels continents (V). Europa 50
- Tècniques. La definició de conceptes** 54
- Posa a prova el teu aprenentatge** 56
- Posa a prova les teves competències** 57

4

**EL MEDI FÍSIC D'ESPANYA
I DE CATALUNYA**

1. Situació i relleu d'Espanya 60
  2. Les aigües a Espanya 62
  3. Catalunya: situació i medi físic 64
- Tècniques. Els mapes i les TIC** 66
- Posa a prova el teu aprenentatge** 68
- Posa a prova les teves competències** 69

5

EL CLIMA I LES ZONES BIOCLIMÀTIQUES

1. L'atmosfera i els canvis que experimenta	72
2. Elements del clima (I). Temperatura i precipitacions	74
3. Elements del clima (II). Pressió i vent	76
4. Climes, vegetació i bioclimes	78
Tècniques. Obtenir informació i organitzar-la	80
Posa a prova el teu aprenentatge	82
Posa a prova les teves competències	83

6

ELS GRANS CONJUNTS BIOCLIMÀTICS DE LA TERRA

1. Els grans conjunts bioclimàtics. La zona càlida	86
2. Els grans conjunts bioclimàtics. La zona temperada	88
3. El bioclima dels deserts	90
4. Els grans conjunts bioclimàtics. La zona freda	92
5. Els grans conjunts bioclimàtics. La muntanya	94
Tècniques. Els gràfics geogràfics. El climograma	96
Posa a prova el teu aprenentatge	98
Posa a prova les teves competències	99

7

ELS CONJUNTS BIOCLIMÀTICS D'EUROPA, ESPANYA I CATALUNYA

1. El temps i el clima d'Europa	102
2. Els bioclimes d'Europa	104
Repte: Descobrim els espais naturals i la Xarxa Natura 2000	106
3. Els climes i la vegetació d'Espanya	108
4. Els conjunts bioclimàtics d'Espanya	110
5. Els climes i els conjunts bioclimàtics de Catalunya	112
Tècniques. Comentar imatges. El paisatge geogràfic	114
Posa a prova el teu aprenentatge	116
Posa a prova les teves competències	117

8

EL MEDI NATURAL I LES ACTIVITATS HUMANES

1. El medi i els recursos naturals	120
2. El medi com a risc	122
3. Els recursos naturals i el desenvolupament desigual	124
4. L'acció de l'ésser humà sobre el medi ambient	126
5. El terme <i>energia</i> , el canvi climàtic i els seus efectes	128
6. Les solucions als problemes mediambientals globals	130
Tècniques. Investigar un tema mediambiental	132
Posa a prova el teu aprenentatge	134
Posa a prova les teves competències	135

9

LA PREHISTÒRIA

1. Edats i fonts de la prehistòria 138
  2. Origen i evolució de l'ésser humà 140
  3. La vida en el paleolític (I) 142
  4. La vida en el paleolític (II) 144
  5. La vida en el neolític 146
  6. La vida en l'edat dels metalls (I) 148
  7. La vida en l'edat dels metalls (II) 150
- Tècniques. Mesurar el temps històric** 152
- Posa a prova el teu aprenentatge** 154
- Posa a prova les teves competències** 155

10

MESOPOTÀMIA

1. Les primeres civilitzacions històriques 158
  2. L'espai i el temps 160
  3. Organització política i econòmica 162
  4. Societat, religió i vida quotidiana 164
  - Repte: Recreem la ciutat de Babilònia** 166
  5. El llegat cultural i artístic 168
- Tècniques. Representar el temps històric** 170
- Posa a prova el teu aprenentatge** 172
- Posa a prova les teves competències** 173

11

EGIPTE

1. Una antiga civilització fluvial 176
  2. L'organització política i social 178
  3. L'economia egípcia 180
  4. Aspectes de la vida quotidiana 182
  5. La religió egípcia 184
  - Repte: Entendre com els egipcis es preparaven per a la vida després de la mort** 186
  6. El llegat cultural i artístic 188
- Tècniques. Comentar una obra d'art** 190
- Posa a prova el teu aprenentatge** 192
- Posa a prova les teves competències** 193

12

GRÈCIA

1. L'evolució històrica. Època arcaica 196
  2. L'evolució històrica. Èpoques clàssica i hel·lenística 198
  3. L'organització política de les polis 200
  4. L'economia i la societat 202
  5. Aspectes de la vida quotidiana 204
  6. La religió i la cultura 206
  7. L'art grec. L'arquitectura 208
  8. L'arc grec. L'escultura i la ceràmica 210
- Tècniques. Elaborar i comentar mapes històrics** 212
- Posa a prova el teu aprenentatge** 214
- Posa a prova les teves competències** 215

13

ROMA

1. L'espai i l'evolució històrica. La monarquia	218
2. La República (509-27 aC)	220
3. L'Imperi (27aC-476 dC)	222
4. Les activitats econòmiques	224
5. La societat i la vida ciutadana	226
Repte: Et sabries orientar en la Roma imperial?	228
Tècniques. Comentar fonts històriques (I)	230
Posa a prova el teu aprenentatge	232
Posa a prova les teves competències	233

14

EL LLEGAT DE ROMA I LA SEVA DECADÈNCIA

1. Religió i cultura romanes	236
2. L'art romà. L'arquitectura	238
3. L'art romà. Escultura, pintura i mosaic	240
4. Els germànics. La fi d'una era	242
Tècniques. Comentar fonts històriques (II)	244
Posa a prova el teu aprenentatge	246
Posa a prova les teves competències	247

15

ESPANYA I CATALUNYA EN L'ANTIGUITAT

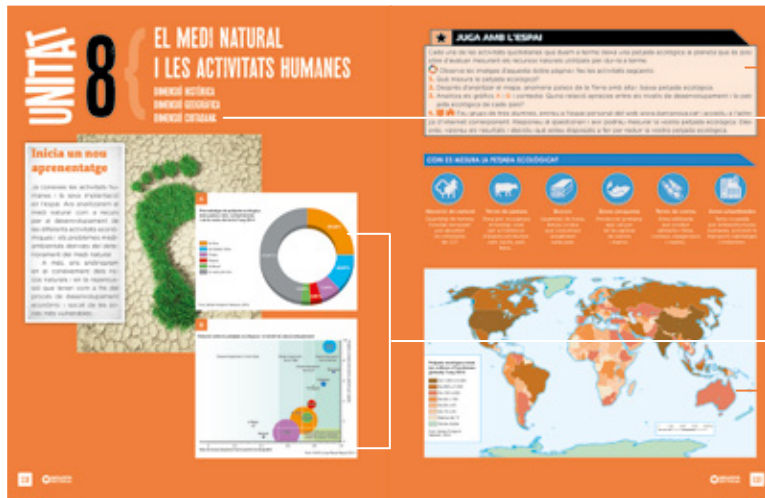
1. L'Espanya preromana (I). La diversitat cultural	250
2. L'Espanya preromana (II). Celtes i ibers	252
3. La Hispània romana. Conquesta i romanització	254
4. La Hispània romana. L'organització del territori	256
5. Religió, cultura i art hispanoromans	258
6. Catalunya en les èpoques preromana i romana	260
7. Els visigots a Hispània	262
Tècniques. Elaborar un pòster	264
Posa a prova el teu aprenentatge	266
Posa a prova les teves competències	267

APÈNDIX

Vocabulari	270
Diccionari visual de termes artístics	274
Mapes	283

» PRESENTACIÓ I ESTRUCTURA

Els continguts competencials del Programa Olympe de Gouges s'estructuren en 15 unitats. El programa es basa en l'aprenentatge intel·ligent, el pensament crític, la interdisciplinarietat i l'aprenentatge cooperatiu.

S'exploren **idees prèvies** i s'introdueixen les **primeres tasques**.

Dimensions. Indicació de la dimensió o dimensions que es tracten en la unitat.

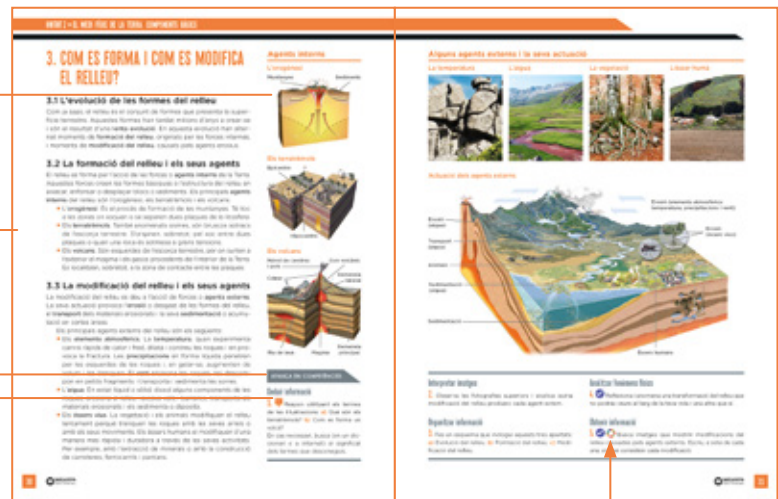
En la **dobla pàgina inicial** d'unitat hi trobem **informació gràfica significativa** (fotografies, mapes, eixos cronològics, etc.).

Fons gràfiques: mapes, gràfics, fotografies, dibuixos, infografies... que ajuden l'alumnat a assimilar els conceptes treballats.

Tractament exhaustiu, progressiu i estructurat del **contingut**.

Avança en competències. Activitats competencials de tipologia ben diversa.

Icona internet. Indica les activitats en què l'alumnat ha de consultar internet.

Icona Treball cooperatiu. Indica les activitats que s'han de fer en grups reduïts.

Conceptes destacats en blau. Paraules que l'alumne pot consultar en el Vocabulari que hi ha al final del llibre.

Icona AvaluApp. Indica les activitats més competencials.

Icona ODS. Indica les activitats que tracten alguns dels Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'ONU.

Taules, esquemes i eixos cronològics. Contribueixen a sistematitzar els continguts i a facilitar l'estudi.

Tècniques. Inicia l'alumnat en destreses i procediments de Ciències socials.

La dona en la història i en la societat. Activitats que ajuden a fer visible el paper històric i social de la dona.

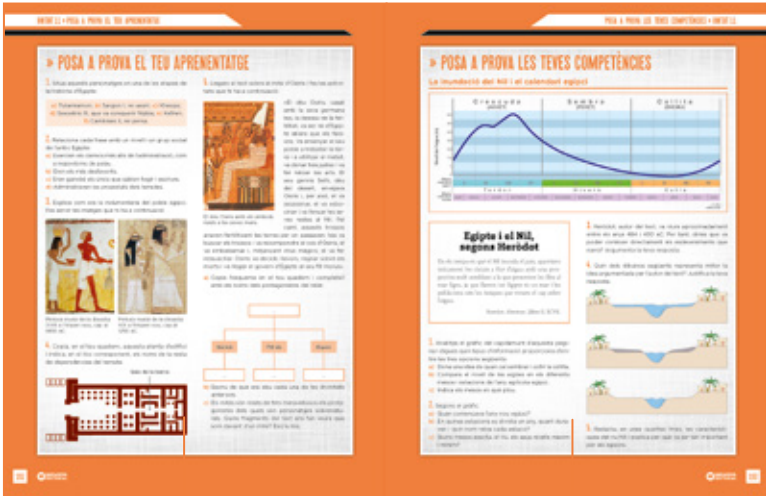

Repte. Activitats competencials per desenvolupar la comprensió, l'expressió i les TIC.

Sabies que...? Contribueix a ampliar el contingut treballat.

Vocabulari. S'hi defineixen termes fonamentals per a la comprensió del text.

Posa a prova el teu aprenentatge. Activitats en què l'alumnat comprova el que ha après.

Posa a prova les teves competències. Activitats en què l'alumnat comprova l'adquisició de les competències bàsiques.

- Activitats:**
- ODS
  - AvaluApp
  - Amb ajuda d'internet
  - Treball cooperatiu

Diccionari de termes artístics. S'hi defineixen termes artístics fonamentals, també de manera visual.

L'apartat DADES ESTADÍSTIQUES BÀSIQUES el trobareu en l'espai personal del web www.barcanova.cat.